

THEORETICAL ASPECTS OF FORMING THE RATING WEIGHT OF HIGHER EDUCATIONAL ESTABLISHMENTS

O. Kulinich, N. Fedorenko

Kharkiv State University of Food Technology and Trade

Key words:

*International ratings
Ranking
Efficiency
Transformation
Reform*

Article history:

Received 16.01.2019
Received in revised form
31.01.2019
Accepted 12.02.2019

Corresponding author:

O. Kulinich
E-mail:
npnuht@ukr.net

ABSTRACT

The paper systematizes the world rankings concerning the chronology of the development, generalization of the main quantitative characteristics, general trends and significant differences. The authors analyze the principles of creating ratings and reveal differences in the remarkable advantages provided by the scientific and educational activities of universities. The peculiarities of the ratings influence on the improvement of higher education institutions' efficiency are studied. The contradiction in use of global ratings which or increase possibilities of institutions of the higher education is revealed, or block development. At the present stage the lack of the only conventional methodology of rating is noted. Dynamics of revision of methodology of formation, the list of indicators and assessment of their ponderability, methods and means of ranking according to times of existence of the world rankings is noted.

On the basis of literary data and own researches the potential of development of economy due to use of the international ratings in the sphere of the higher education is determined in the paper. On the basis of the conducted researches of statistical and comparative criteria which enter the ratings, most widespread in the world, the national specifics of the higher education system of Ukraine are established and factors of growth of its competitiveness are defined. By results of a research trends of development of a national education system are established. It is offered to sort complex ratings on compound indicators which were used, for stimulation of increase in efficiency of institutions of the higher education.

Results of a research can be used for development of rating which estimates prestige of the national university in terms of quality of education and considers an intellectual component for advance it in the international community and also for improvement of the general methodology of folding of ratings of domestic institutions of the higher education.

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ РЕЙТИНГОВОЇ ВАГОМОСТІ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

О.А. Кулініч, Н.М. Федоренко

Харківський державний університет харчування та торгівлі

У статті систематизовано світові рейтинги за хронологією розвитку, узагальненням основних кількісних характеристик, загальними тенденціями та суттєвими відмінностями. Проаналізовано принципи побудови рейтингів та виявлено відмінності у вагових перевагах, що віддаються в науковій і освітній діяльності університетів. Досліджено особливості впливу рейтингів на підвищення ефективності закладів вищої освіти. Виявлено суперечності у використанні глобальних рейтингів, що або збільшують можливості закладів вищої освіти, або блокують розвиток. Зазначено, що на сучасному етапі відсутня єдина загальноновизнана методологія рейтингування. Відмічено динаміку перегляду методології формування, переліку індикаторів й оцінки їхньої вагомості, методів та засобів ранжування відповідно до часів існування світових рейтингів.

На основі літературних даних і власних досліджень визначено потенціал розвитку економіки за рахунок використання міжнародних рейтингів у сфері вищої освіти. На підставі проведених досліджень статистичних і порівняльних критеріїв, що входять до найбільш поширених у світі рейтингів, встановлено національну специфіку системи вищої освіти України та визначено фактори зростання її конкурентоспроможності. За результатами дослідження виявлено тенденції розвитку національної системи освіти. Запропоновано розібрати комплексні рейтинги на складові показники, що використовувались в них, для стимулювання підвищення ефективності закладів вищої освіти.

Результати дослідження можуть бути використані для розробки рейтингу, що оцінює престиж національного університету з точки зору якості освіти та враховує інтелектуальну складову для просування його у світовій спільноті, а також для удосконалення загальної методології складання рейтингів вітчизняних закладів вищої освіти.

Ключові слова: міжнародні рейтинги, ранжування, ефективність, трансформація, реформування.

Постановка проблеми. На сучасному етапі мегаконкуренція як одна з характерних рис процесу глобалізації стає актуальним викликом для найкращих університетів світу, що вступають у жорстку конкурентну боротьбу. Театром репутаційних баталій виступають міжнародно визнані рейтинги провідних світових науково-освітніх центрів. Місце у міжнародних рейтингах стало основною конкурентною перевагою університетів і своєрідним знаком якості. Завдання отримання високого рейтингу декларується і ставиться на державному рівні. Для реалізації курсу на інтеграцію до Європейського Союзу, забезпечення всебічного входження України в європейський політичний,

економічний і правовий простір указами Президента України затверджена Стратегія інтеграції вищої освіти України до Європейського Союзу [1]. Контрольним орієнтиром державної політики у сфері рейтингування освіти і науки є необхідність входження вітчизняних університетів до першої сотні провідних світових університетів відповідно до світових рейтингів.

Дослідження особливостей розвитку національних систем вищої освіти, виявлення глобальних тенденцій і викликів найчастіше здійснюються у працях фахівців, які представляють ООН, ЮНЕСКО, Світовий банк, ОЕСР чи ВЕФ, однак більшість з них не загострюють увагу на ринковий, конкурентний характер відносин, який притаманний сучасному глобальному науково-освітньому простору.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз праць, в яких висвітлено дослідження принципів і методик рейтингування в освіті, показує, що визначення рівня розвитку національних систем вищої освіти за допомогою сучасних рейтингів є необхідним і актуальним завданням задля розробки ефективної освітньої політики. Визначенню потенціалу національних систем освіти на основі використання міжнародних рейтингів економіки, що є результатом сучасних перетворень, присвячено праці таких зарубіжних і вітчизняних науковців, як: А. Йоселіані [2], Г. Карчева [3], В. Ляшенко [4], К. Шваб [5], Є. Підгайна, Дж. Стиглиць, Д. Тапскотт та ін. Аналізом різних аспектів розвитку системи вищої освіти, в тому числі проблемами рейтингування в цій сфері займалися Ф. Альтбах [6], Г. Коломієць [7], С. Марджинсон [8], А. Ставицька [9], Є. Балацький, Д. Салмі, Е. Сароян та ін.

Мета статті: визначення потенціалу розвитку економіки на основі використання міжнародних рейтингів у сфері вищої освіти.

Викладення основних результатів дослідження. В аспекті досліджуваної проблеми встановлено, що на сьогодні налічується понад 50 національних і понад 10 міжнародних рейтингів для оцінки діяльності закладів вищої освіти [10, 36—42]. Метою рейтингів є визначення кращих університетів світу та оцінка їх діяльності, але кожен рейтинг передбачає використання своїх показників для визначення конкурентного потенціалу закладів вищої освіти.

На основі аналізу найбільш відомих і всесвітньо визнаних світових систем моніторингу та рейтингування закладів вищої освіти систематизуємо хронологію розвитку світових рейтингів та проведемо загальне їх основних кількісних характеристик за методикою А.В. Кайдалової, О.В. Посилкіної (табл.) [11, 76—81].

Таблиця. Світові рейтинги ЗВО та їх загальні характеристики

№	Назва рейтингу	Країни-засновники	Рік запровадження	Кількість ЗВО учасників у рейтингу	Кількість ЗВО у рейтингу	Кількість показників
1	2	3	4	5	6	7
1	ARWU	Китай	2003	1200	500	6
2	Webometrics	Іспанія	2004	20000	6000	4

Продовження табл.

1	2	3	4	5	6	7
3	4ICU	Світовий Інтернет-портал	2005	10000	200	5
4	PRSPWU	Тайвань	2007	4000	500	3
5	CWTS	Нідерланди	2007	750	100	9
6	QS	Велика Британія	2009	3000	200	13
7	The Times	Велика Британія	2010	6000	200	13
8	UI Green Metric	Індонезія	2010	500	350	41
9	URAP	Туреччина	2010	2500		6
10	CWUR	Саудівська Аравія	2012	1000	100	8
11	RUR Rankings	Росія	2013	750	200	20
12	GWC	Латвія	2013	1600	500	3
13	U-Multirank	Німеччина, Нідерланди	2009	1200	500	31
14	SCImago Institutions	Іспанія	2009	3000	2900	8

За результатами аналізу встановлено, що світові рейтинги університетів мають як загальні тенденції, так і суттєві відмінності. Спільними є принципи побудови рейтингів — урахування різних показників з подальшим їх угрупованням з урахуванням коефіцієнтів вагомості, які визначаються у кожному рейтингу індивідуально, а також принципи ранжування ЗВО без урахування профілю їх наукової та навчальної діяльності.

Практика використання досвіду світових рейтингів свідчить, що здебільшого інформацією для формування рейтингу є статистичні дані щодо діяльності ЗВО, науково-педагогічного складу, студентів і випускників. Засобами отримання інформації є: анкетування адміністративного, науково-педагогічного складу університетів, студентів, роботодавців; дані веб-сайтів; аналіз публікацій і наукових досліджень; індекси цитування; опитування роботодавців тощо.

Зазначимо, що відмінними рисами світових рейтингів є: методологія їх формування, перелік індикаторів та оцінка їх вагомості, методи та засоби ранжування, які за часи існування рейтингів суттєво змінилися. На сучасному етапі також відсутня єдина загальновизнана методологія рейтингування.

Посилаючись на дослідження світових рейтингів, необхідно відзначити різницю у показниках світових рейтингів та їх вагомості. Деякі світові рейтинги віддають перевагу загальним показникам, інші більш деталізованим. У процесі наукового пошуку було сформовано основні групи показників ранжування:

- наукова діяльність (частота використання — 83%);
- якість освіти (частота використання — 42%);
- компетентність викладачів (частота використання — 33%);
- академічна продуктивність (частота використання — 67%);
- міжнародна діяльність (частота використання — 17%) [11, С. 77].

Аналіз питомої ваги використовуваних показників світових рейтингів за визначеними групами показав, що такі рейтинги, як: PRSPWU, CWTS, SCImago,

URAP, Webometrics та 4ICU вимірюють заклади вищої освіти за однією визначеною групою показників. Інші світові рейтинги — ARWU, QS, THE, RUR, GWC, CWUR, UI Green Metric — проводять оцінку ЗВО за декількома визначеними групами. Але немає жодного світового рейтингу, який би оцінював університет за всіма визначеними групами показників.

Вітчизняна система оцінювання закладів вищої освіти відповідає, більшою мірою, цільовим критеріям одразу трьох міжнародних глобальних рейтингів:

- The Times Higher Education World University Rankings (THE) (Всесвітній рейтинг університетів);
- Academic Ranking of World Universities (ARWU) (Академічний рейтинг університетів світу);
- Quacquarelli Symonds World University Rankings (QS) (Рейтинг кращих університетів світу).

Ці рейтинги спрямовані на оцінювання переважно наукової діяльності закладів вищої освіти та їх випускників. Їх складають авторитетні міжнародні організації, незалежність яких підтверджено прозорою та якісною методологією. Глобальне розповсюдження міжнародних рейтингів виявляється у всезростаючій кількості країн, які бажають отримати їх для надання престижності своїм науково-освітнім центрам, але на сучасному етапі до ТОП-10 глобальних університетських рейтингів потрапляють лише заклади вищої освіти виключно трьох країн: США, Великої Британії та Швейцарії.

Простежуючи динаміку розподілу найсильніших університетів та місце України за цільовими рейтингами у топ-100 за якістю університетів, можна констатувати, що найбільшу частку припадає на США — 39 університетів; на другому місці Велика Британія — 16, потім Німеччина — 9, Нідерланди — 8, Австралія — 6, Канада — 4. За підсумком перша шістка країн займає 82% місць у топ-100 [12]. З України до найкращих університетів світу цього року включили лише один — КНУ ім. Шевченка, хоча до рейтингу World University Rankings 2018 було подано п'ять українських закладів вищої освіти. Безумовно позитивним фактором є те, що кількість поданих закладів вищої освіти України у світових рейтингах за чотири роки збільшилась. Хоча інші чотири українських університети: Львівський національний університет ім. Франка, Національний університет «Львівська політехніка», НТУУ «Київський політехнічний інститут ім. Сікорського» та Харківський національний університет ім. Каразіна, попри включення до престижного світового рейтингу, отримали місця лише у категорії 1000+ [13].

Якщо зіставити університети з топ-100 рейтингів THE, ARWU и QS (топ-100 TR) за останній період, то з'ясується, що 56 університетів тим чи іншим чином представлені у топ-100 TR. Розподіл представлених університетів за країнами також підтверджує лідерство США — 28 закладів вищої освіти (50%) входять до складу топ-100 TR. На другому місці Велика Британія — 9 університетів входять до складу топ-100 TR. Оцінюючи взаємозв'язок кожного рейтингу з результатами минулих років, необхідно зазначити, що за незначний період часу склад топ-100 кожного рейтингу змінюється незначно.

Міжкраїнові розбіжності, що спостерігаються у представлених до топ-100 закладів вищої освіти, можна пояснити різницею у методичних підходах, які

використовуються рейтинговими агентствами. Якщо проаналізувати вплив наукометричних даних, статистичних показників та експертної оцінки, то у трьох розглянутих рейтингах вага цих груп буде відрізняться. Так, рейтинг THE на 33% залежить від суб'єктивних експертних оцінок. Рейтинг ARWU практично виключає суб'єктивний фактор: на 60% рейтинг формується індексами цитування авторів і на 30% залежить від нагород і премій. Рейтинг OS перебуває під впливом суб'єктивних оцінок і на 50% і на 30% залежить від індексу цитування.

Якщо ж успішність розглядати не через кількість нобелівських лауреатів, показники цитування та інші подібні характеристики, а через досягнення у всіх сферах діяльності, як це робить, наприклад, рейтинг Форбс, то відразу до групи лідерів потрапляють заклади, що акцентують увагу на інших складових освітньої діяльності. Натомість деякі з лідерів залишаються далеко позаду.

Крім того, показник кількості університетів у ТОП-100 найвідоміших міжнародних рейтингів не можна вважати повністю об'єктивним з причини неоднакової кількості закладів вищої освіти в різних за розміром країнах. Це, наприклад, пояснює відсутність серед лідерів THE і QS університетів Данії чи тільки 102 місце найкращого фінського університету в рейтингу QS.

Зазначимо, що кількість не завжди означає якість. Цікаву картину можна отримати, якщо зіставити кількість закладів вищої освіти, що входять до топ-100 TR, із загальною кількістю університетів у країні. Так, за отриманим співвідношенням лідером є Велика Британія (3% її університетів входять до топ-100 TR), тоді як для США цей показник знижується до 0,85% (менше 1% американських університетів представлено у топ-100 TR). При цьому загальна кількість закладів вищої освіти у США найвища у світі — 3280. На другому місці Китай — 2481, на третьому Індія — 1620, але університети цих країн до топ-100 TR не входять [14].

У міжнародному звіті «The European Higher Education Area: Bologna Process Implementation Report» зазначається, що у більшості країн-учасниць Болонського процесу (зокрема в 26 країнах) налічується від 11 до 100 закладів вищої освіти. Сербія та Чорногорія мають найменше число вищих навчальних закладів (від 11 до 20). Ірландія, Швеція та Фінляндія мають по 44 заклади вищої освіти. Чехія, Норвегія, Іспанія вміщують на своїй території по 70—90 вишів. У семи країнах число закладів вищої освіти коливається між 101—200, в тому числі у Португалії — 124, Туреччині — 184. Чотири країни мають більше, ніж 200 закладів вищої освіти, у тому числі Франція — 300, Німеччина і Польща — більше 400. Найбільше число закладів вищої освіти в Росії — понад 900 [15]. Для порівняння, кількість закладів вищої освіти в Україні на 2018 рік складає — 657 (6,5% у топ-100 TR) [13]. На основі вищезазначеного аналізу можна дійти висновку, що не університетів як таких аж надто багато в країні, а те, що існує багато неякісних ЗВО. Оскільки має місце надмірний попит на вищу освіту, необхідно саме в цьому руслі намагатися вирішувати проблему відсутності якісної й конкурентоспроможної вищої освіти, поєднувати реформу вищої освіти із реформуванням соціально-економічної системи країни загалом.

Розкриваючи питання «Чи можна вважати рейтинги засобом підвищення ефективності закладів вищої освіти?», зазначимо, що глобальні рейтинги перетворили вищу освіту у реляційний простір, в якому одні можливості збільшилися, а інші, навпаки, виявилися заблокованими.

Це відбулося завдяки трьом особливостям рейтингів. Перша — конкуренція: завдяки рейтингам у світі закріпилось розуміння вищої освіти як конкурентного ринку як для закладів вищої освіти, так і для цілих країн. Ця конкуренція пов'язана з академічною репутацією та із якістю досліджень, що проводяться, які і складають основне ядро рейтингів. Друга особливість рейтингів — ієрархія: рейтинги — ключовий елемент системи оцінки діяльності ЗВО, за яким реальним знанням випускників і дипломам, що пред'являються на ринках праці, призначається різна вага. Рейтинги стають інструментом, який більш щільно пов'язує університети з геополітикою, ринками праці та суспільним устроєм, в якому існує нерівність і в межах якого вони функціонують. Третя особливість — ефективність: рейтинги впровадили у систему вищої освіти економіку досягнень, що контролює поведінку ЗВО і досить часто стає причиною маніакального прагнення щось покращити.

Звернувшись до першої особливості рейтингів, зазначимо, що елементи нерівної конкуренції існують і в дослідженнях, і на ринку праці. Але, визначаючи конкуренцію основою індикаторів, стимулювання та заохочення, рейтинги надають їй значно більше сили та першочерговості. Вони перетворюють її на основну стратегію для багатьох керівників університетів. І в цілому це веде до зниження співробітництва у сфері вищої освіти.

Однак співробітництво існує, незважаючи на рейтинги. Можливо здається, що рейтинги стимулюють інтелектуальне співробітництво за рахунок сумісних публікацій, але така стратегія пояснюється знову індивідуальним інтересом тому, що сумісні публікації підвищують показники цитування. Щоб там не було, суть полягає в тому, що завдяки рейтингам принцип розподілу значної та постійно зростаючої частки ресурсів у вищій освіті призводить до багатьох конфліктів.

Розвитку співробітництва також перешкоджає сформована рейтингами ієрархія цінності. Незважаючи на свободу міжнародних інформаційних потоків в освіті й науці, результати діяльності вищих навчальних закладів оцінюються по-різному. Існує чітка ієрархія статусів. Однак те, що визначає цю ієрархію, — це не глобальна система оцінки результатів навчання. Такої системи просто не існує. Оскільки не проводиться порівняльний аналіз результатів навчання у різних країнах. Глобальна ієрархія закладів вищої освіти утворюється у результаті процесів кодифікації, оцінки й ранжирування, результати яких потім у загальному вигляді представляються у вигляді рейтингів і розповсюджуються по всьому світі.

Знання оцінюються завдяки параметрам, що прийняті в наукових журналах і в ієрархії самих журналів, через показники, які пов'язані з публікаціями та цитатами, і за підсумком вони знаходяться в рейтингах, що в основному базуються на оцінці наукової діяльності. Як уже зазначалось ARWU, Лейденський рейтинг і Scimago повністю засновані на оцінці результатів наукової діяльності, а THE — більше ніж на дві третини. Якщо раніше керівним прин-

ципом в економіці науки була репутація того чи іншого закладу вищої освіти, то під впливом рейтингів формується інституційна ієрархія, яка визначає цінність кожної організації, що виробляє знання, і відповідно, цінність вироблених знань як таких. Подібний підхід і розповсюдження рейтингів означає, що найпотужніші університети продовжують укріплюватися у своєму панівному становищі.

Розглянемо третю особливість рейтингів — підвищення ефективності. Саме її підвищення і є головним обґрунтуванням конкуренції. Якщо рейтинги дійсно засновані на справжніх показниках діяльності закладів вищої освіти і вимірюють дійсно важливі для закладів вищої освіти речі, то чим вище положення закладу у рейтингу, тим вище ефективність. Чи відбувається так насправді — не можна стверджувати однозначно [8, 11].

Можливо поява позитивного синергічного ефекту між рейтингами, стратегіями і конкретними діями, що спрямовані на розвиток, тобто коли покращення одного буде впливати на покращення іншого. Але проблеми є. Не всі види діяльності закладів вищої освіти враховуються у рейтингах. Немає індикаторів, які б давали змогу уникнути синергії у викладанні та навчанні, що утворює складності у стимулюванні цієї діяльності. Багато наукових показників, що враховуються рейтингами, можуть опинитися під впливом позитивної синергії, однак рейтинги приділяють мало уваги гуманітарним і соціальним наукам, більшості професійних дисциплін і взагалі не враховують наукові публікації, що написані не англійською мовою.

Що стосується природничих наук, то частка рейтингів виступають у ролі драйверів їхнього розвитку, а інші — ні. До перших відносять рейтинги, які спираються на внутрішні дані, що суперечать, про публікації і цитування (ARWU, Лейденський рейтинг і Scimago). Починаючи з 2003 р., наукоцентризовані рейтинги у більшості сприяли росту інвестицій в університетську науку і підвищенню її ролі у стратегіях розвитку університетів.

Однак рейтинги THE і QS виглядають ще більш неоднозначно. Вони також відкривають можливість для формування циклу позитивних перетворень в тому чи іншому вимірі, спираючись на надійні критерії виміру наукової роботи. Подібним ефектом може бути наділений, наприклад, показник цитування у розрахунку на одного співробітника, що використовується QS, або індикатори цитування та обсягів дослідницької роботи, які використовуються у рейтингу THE. Можливе припущення про те, що оскільки стимули для перетворень послаблені, показники, що безпосередньо характеризують науку, сховані глибоко всередині багатофакторних показників.

Показники інтернаціоналізації стимулюють підвищення кількості студентів, співробітників, сумісних публікацій, але їхня вага у підсумкових результатах рейтингів незначна: знову ж таки стимули до перетворень поховані під іншими компонентами багатофакторних показників.

Тож, може трапитися так, що рівень цитування у розрахунку на співробітника або показник інтернаціоналізації університету покращиться, а його рейтинг знизиться через результати репутаційних опитувань, які складають вагому частину рейтингів THE і QS, але які при цьому не стосуються реальної дійсності. Опитування відображають думку людей про результати діяльності

закладів вищої освіти, але не містять конкретних даних про цю діяльність. Таким чином розривається зв'язок між докладеними зусиллями, реальним прогресом і рейтингами, які і є основним елементом циклу перетворень. Те ж саме відбувається, коли рейтинг закладу вищої освіти змінюється у результаті незначних методологічних перетворень. Знову ж таки виходить, що логічний зв'язок між докладеними зусиллями, прогресом і рейтингом відсутній

Але студентам важлива репутація закладу вищої освіти, і цінність диплома залежить від неформальної ієрархії, що склалася. Так, репутаційна ієрархія сама по собі або складена за результатами опитувань і якої не торкнулися інші фактори, може надати важливу інформацію. Однак виключно репутаційний рейтинг, яким би цікавим він не був, не може бути постійним стимулом для покращень. Він може лише стимулювати ігри в ринкове позиціонування. Загалом, щоб репутаційні рейтинги йшли на користь суспільним інтересам і окремим учасникам ринку, репутація повинна оцінюватися на основі реальних результатів діяльності закладів вищої освіти.

Засновані на множинності індикаторів рейтинги містять величезні масиви даних, але вони не можуть послідовно ставати стимулом прогресу, оскільки не зрозумілий зв'язок між зусиллями, що докладаються у кожній конкретній області, і результатами рейтингів. З'являються різнопланові стимули. А результатів їхнього впливу не видно. У Шанхайському рейтингу різні індикатори, що використовуються, досить добре корелюють між собою, при цьому вони односпрямовані і містять схожі стимули. А от рейтинги THE і QS складаються на основі різнопланових індикаторів.

З іншого боку, якщо розібрати комплексні рейтинги на складові частини, то з'ясовується, що показники, які в них використовувались, дійсно могли б стимулювати підвищення ефективності закладів вищої освіти. У такому разі гонитва за рейтингом дійсно могла б сприяти досягненню більш високих результатів, а не покращенню репутації заради репутації як такої.

Висновки

Протягом останніх років країни світу (18000 ЗВО відповідно до всесвітньої бази даних про вищу освіту), в тому числі 47 країн Європи, (більше ніж 4000 ЗВО) та численні зацікавлені стейкхолдери продовжують адаптувати національні системи вищої освіти до стандартів світового простору вищої освіти, забезпечуючи їхню більшу сумісність, модернізуючи ступеневу структуру і зміцнюючи механізми забезпечення якості. Хоча країни рухаються в подібному напрямку на шляху реформ та відповідності світовим рейтингам, вони здійснюють це із вкрай різною швидкістю. В результаті фундаментальна основа світового простору вищої освіти ще не повністю стабільна.

Зростання конкурентоспроможності України неможливе без побудови сильної національної системи освіти, яка визнається міжнародним співтовариством. Це завдання поставлене на державному рівні, і результати вже відбиваються у розширенні представлення вітчизняних закладів вищої освіти в глобальних рейтингах. Аналіз принципів побудови рейтингів показує серйозні відмінності у вагових перевагах, що віддаються науковій і освітній діяльності університетів. Відмінності в розглянутих рейтингах підтверджуються

як відмінністю в заявленій методології, так і кореляційним аналізом. Світові рейтинги більшою мірою орієнтовані на оцінку наукового вектора, тоді як національний український рейтинг оцінює освітню функцію.

Зважаючи на національну специфіку системи освіти України, розробка рейтингу, що оцінює престиж університету з точки зору якості освіти і просування його у світовій спільноті, є перспективним напрямом для подальшого дослідження.

Література

1. Бабін І., Ликова В. Стратегія та сучасні тенденції розвитку університетської освіти України в контексті Європейського простору вищої освіти на період до 2020 р. URL: <https://www.tempus.org.ua/uk/national-team-here/238-strategija-ta-suchasnitendenciji-rozvitku-universitetskoji-osviti-ukrajini-v-konteksti-jevropejskogoprostoru-vishhoji-osviti-na-period-do-2020-r.-html> (дата звернення: 17.05.2018).
2. Йоселіані А.Д. Динаміка розвитку техно-, соціо- та інфосфер в сучасному глобальному світі. Гуманітарні науки. Вісник фінансового університету. 2016, 24. № 4. С. 74—82.
3. Карчева Г.Т., Огородня Д.В., Опенько В.А. Цифрова економіка та її вплив на розвиток національної та міжнародної економіки. Фінансовий простір. 2017, 27. № 3. С. 13—21.
4. Ляшенко В.І., Вишневський О.С. Цифрова модернізація економіки України як можливість проривного розвитку: монографія. Нац. акад. наук України, Ін-т економіки пром-сті. Київ, 2018. 252 с.
5. Шваб К. Четверта Індустріальна Революція: виклики, можливості. URL: hvy-lya.net/.../chetvertaya-industrialnaya-revoljutsiya-vyizovy-i-vozmozhnosti.ht_2017 (дата звернення: 19.10.2018).
6. Альтбах Ф., Хейзелкорн Э. Гонка за рейтингами в период массовизации высшего образования: забудьте о них! Международное высшее образование. 2017. № 89. С. 13—15.
7. Коломієць Г.М., Дідорчук І.Л. Рейтинги країн за рівнем ІТ-сфери як індикатори розвитку актуальних форм суспільного багатства. Бизнес Інформ. 2015. № 11. С. 8—15.
8. Марджинсон С. Способствуют ли рейтинги повышению эффективности? Международное высшее образование. 2017. № 89. С. 11—13.
9. Ставицька А. Оцінка позиціонування країн на світовому ринку інформаційних технологій: статистичні виміри індексного аналізу. Науковий вісник УНУ. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2017, 2. Вип. 12. С. 126—130.
10. Валенкевич Л.П., Фінкільштейн О.В. Аналіз сучасних рейтингів вищих навчальних закладів як інструменту оцінки якості вищої освіти. Державне регулювання процесів економічного і соціального розвитку, 42. № 3. 2013. С. 36—42.
11. Кайдалова А.В., Посилкіна О.В. Теоретико-методологічні підходи до оцінювання якості вищої освіти в контексті світових рейтингів вищих навчальних закладів. Фармацевтичний часопис: журнал. Тернопільський державний медичний університет ім. І.Я. Горбачевського. Тернопіль, 2015. № 3. С. 76—81
12. List of Fields Medallists. International Mathematical Union (IMU). URL: <http://www.mathunion.org/index.php?id=prizewinners> (Last access: 18.05.2018)
13. Рейтинги ВНЗ. URL: osvita.ua/vnz/rating/57268/ (дата звернення: 4.06.2018).
14. Countries arranged by Number of Universities in Top Ranks, July 2017 edition. Ranking web of Universities. URL: <http://www.webometrics.info/en/node/54> (Last access: 18.05.2018)
15. Освітні новини — Бліц-огляд. URL: <http://www.edu-trends.info/education-news-may-2018/> (дата звернення: 4.06.2018).